

M A G Y A R K U R I R

Bécsből, Pénteken, Június' 16-dikán, 1820.

Frantzia Ország.

A' Párisi Monitörben hosszasan kijött az a' Vádolási Akta, mellyet a' fő Prokurátor Bellart, a' Pairkamarának Biztossága által 50 ülésekben, három hónapok alatt, és 1200 tanuknak kikérdezésével tett vizsgálódások után, készített, 's a' mellyet a' Pairkamara is helybehagyván, a' fogházban Louvel előtt felolvastatott, 's már most reá az ítéletet, ehez képeest, minden órán ki fogja mondani. Itt következik ezen Akta: —

„A' Fő Prokurátor kinyilatkoztatja, hogy a' véle közöltetett Aktákból és az eddig folytattatott vizsgálódásokból ezek jönnek ki. R e r r y Kir. Herczeg és a' Herczegné Febr. 13-dikán énekes játékon voltak. A' Herczegné 11 órakor haza kívánkozott; ötöt a' Herczeg a' hintóig, melly R a m e a u uczában állott, lekísérte, tölle elbucsuzott, 's megfordúlt, hogy a' theátromba vissza mennyen. Ezen szempillantatban a' Princz mellett egy embert sebesen elmenni 's a' Princzet megasztítani láttak, de csak valami gondolatlan Ujságonkapó embernek tartották, 's Herczeg Choiseul, a' ki hasonlóképpen így gondolkodott, fére taszitotta, megintvén: *Hogy vigyázzon!* — hanem alig távozott-el néhány lépésnyire ezen ember, midön a' Princz ekképpen kiáltott: *Meg vagyok gyilkolva!* 's kezét a' késre tette, mellyet a' gyilkos a' sebben hagyott vala. A' város' Adjutánsa Meunier 's

Desbiez nevü katona, 's mások, azonnal utánna szaladtak a' gyilkosnak, 's beérték éppen azon szempillantatban, midön egy kávéházbéli, Paulmier nevü szolga megfogta, 's a' strázsaházba vezetvén, ott megmotozták, 's pantalon-nadrágának egyik zsebébe egy döfő kés-hüvelyt (tokot), a' másokban egy törformára meghegyesített nyeregjártó-arat, 's egy kolcsot találtak. Az ár is tokban volt. A' Princzet azonközben a' Királyi lozsi mellett lévő szalába vitték, a' hol maga huzta-ki a' hegyes tört a' sebből, melynek éle volt mint a' késnek, 's meg is volt hegyesítve; puszpángfa nyellel; durván készült. Orvosok hivattattak... A' körülállók nem soká eszekbe vették, hogy melly nagy szerencsétlenség érte Frantzia Országot; minden segedelem hiábavaló vala, még csak Atyjainak palotájába se' lehet vinni a' Princzet, 's 14-dikre virradó reggeli 6 órakor és 35 minutakor már elvégződött vala az áldozat-tétel. Politziai Biztos Ferrè, kit a' theatromi felvigyázás ezen estve illetett, a' bűnöst kikérdezte; az alatt a' Politziai Prefektus Gróf Anglés is megérkezett a' Király' Prokurátorával 's a' Közönséges Prokurátorral, 's a' kikérdezés folytattatott. A' fogoly kinyilatkozatta, hogy az ő neve Louvel Lajos Péter, Versaliában született, 36 esztendő, nyeregjártó mesterlegény, a' Király' Labouzele nevü nyeregjártójának dolgozik, 's lakik a' Királyi lóistállóban a' Caroussel uczában. Hogy ő lé-

gyen a' gyilkos megvallotta, sőt azzal dicsekedett, hogy cselekedetét az 1814-dik esztendőtol fogva forgatta elméjében. A' gyilkoló eszközt is a' maga tulajdonának lenni megesmerte. Azután több személynéknek elejikke állittatott, kik ötöt a' Princz' gyilkosának lenni minnyájan megesmerték. Lakóhelye is megvizsgáltatott, a' hol 165 Frankot találtak, de egyebet valami olyant, a' minek ezen gyilkossághoz valami köze lehetne, legkissebbet sem. Az ő gyilkosságának Herczegi áldozatja' holt testével szembe állittatván, azt keményen, hidegen, durván nézte, a' mellett legkissebb megbánást 's lelkiismereti mardastatást nem mutatott, 's ekkor újabban megvallotta, hogy ez az ő munkája légyen. Megkérdezte, hogy ily nagy büntételre mi okok által indittathatott? azt felelte telyes kinyilt szívűséggel 's a' nélkül, hogy vallástételének valaha ellentmondott volna: Hogy néki erre sem Herczeg Berry sem a' Királyi Familiának valamely más tagja soha semmi indító okot nem adtak; hogy néki arra se' volt legkissebb oka is, hogy a' Princzet személyesen gyűlölje: hanem, hogy ötöt erre egyedül csak a' közönséges jónak megfontolása indította; hogy ő a' Bourbonokat, mint Frantzia Ország' ellenségeit úgy nézi; hogy ő akkor, mikor a' fejer zászlót legelőször meglátta, tüstént elhatározta magát arra, hogy a' Bourbonokat mind megölje, hogy ötöt ezen határozás 1814-től fogva soha el nem hagyta; hogy ő azóta szünetlenül kereste az alkalmatosságot, hogy határozását végrehajthassa; hogy a' Princz után, vadászatokon, theátromon, 's még a' templomban is leskődött, 's ötöt még az Oltár előtt is kész lett volna meggyilkolni, ha olykorolykor önn' magától így nem kérdezősködött volna: Valyon jól

cselekszek-é? Valyon nem rosszúl cselekszek-é? 's bátorságát el nem vesztette volna, úgy hogy 1814-ben, Metz városában, még Herczeg Valmyt is kész lett volna meggyilkolni, csak azért, hogy ez a' Princznél volt szolgálaton, 's csak azért nem hajtotta végre célzását, hogy Valmy egy magános ember lévén, néki nagyobb helyen kellett tenni a' csapást; hogy ő, Monsieur, Lyonban, már a' Bonaparte' kiszállásakor meggyilkolni akarta, de nem találta ott; hogy azolta Berry Herczegre fordította célzását, minthogy az Uralkodó Háznak reménsége csak egyedül ettől van felfüggesztetve; hogy ő, Princz Berrynek megöklése után, Angoulem Princzet, azután Monsieur (ezeknek atyokat) 's azután a' Királyt magát is meg akarta ölni; 's ekkor talán megszűnt volna a' gyilkolástól; mert úgy látszott, hogy a' csuda állapot még magában nem határozta volt meg egészen, hogy az Uralkodó háznak kioltása után, a' familia' mellék ágait is meggyilkolja. Kinyilatkoztatta továbbá: hogy ötöt azolta, hogy elfogattatott csak ezen egy bánkodás gyöttri, hogy többeket fel nem áldozhatott; hogy cselekedetét nem hogy bánná, hanem inkább szépnek és virtusnak tartja; és hogy ő a' maga gondolkodásai 's plánumai mellett most is állandó 's mindég az is fog maradni, a' nélkül, hogy az emberek' ítéletére vagy a' Religió' princípiumaira valamit hajtana, mellyeket ő tellyességgel nem hiszen 's nem is hitt soha... A' penna nem akarja ezen undokságoknak leírását tovább folytatni; azon eszmélődéseket is, mellyeket ezen undokságok felgerjesztenek, felejdékenységbe kell temetni. Szánni kellene azt a' nemzetet, mellyet a' bűnhődésben való ily megátalkodottságnak halála közönséges boszszankodásra nem in-

ditana; kivált a' Frantzia nemzetnek nincsen szüksége arra, hogy benne az ilyen indulatot tüzelés által kelljen felgerjeszteni. Minekutánna a' gyilkos ezen nyilatkozatásokat megtette, 's minekutánna az Orvosok kinyilatkoztatták, hogy a' Princz' halálát egyedül csak a' Louvel által rajtatétetett döfés okozta, nem vala egyéb hátra, hanem csak annak megvizsgálása, hogy valyon találatnak - é bünös társai? Ezen munka legnagyobb gondal folytattott; a' gyilkosnak minden rokonai kikérdeztetés alá vonattattak, semmi gyanú ki nem jött ellenek; minden dokumentumok; mellyek a' Louvel' bünös társainak nyomaira vezérelhettek volna, gondosan megvizsgáltattak; három hónapok fordítottak a' vizsgálódásra, 50 Biztossági ülések tartattak, 1200 tanuk kérdeztettek; még se' lehetett egy bünös társat is felfedezni. Louvelt tehát csak egyedül lehet megperelni, addig, míg további felfedezések nem tétetődnek. Mind ezekre a' környülállásokra nézve tehát Louvel P. L. Nyeregjártó legény 's t. a' Királyi Közönséges Prokurátor által elvádoltatik, azért: Hogy Berry ö Kir. Herczegségén Febr. 13 - dikán estvéli 11 órakor, hegyes törrel való döfést tett, melly miatt ö K. Herczegsége meghalt, 's hogy eszzerént Louvel a' K. Familia' egyik tagjának élete ellen való törekedését végre hajtotta, melly bün a' Törvényes könyv' 87-dik cikkelyében ki van fejeztetve. Így költ a' mi kabinétünkben a' Pairek' Törvényiséke' szálájában Május' 12 - dikén 1820-ban. — „Bellart.

* * *

A' Követek' kamarájában a' Válosztási törvény felett Május' 15-dikétől fogva folyó vetekedéseknek, mellyekről mebvallják az ahozértök, hogy a' Királyi thrónusnak

viszsaállittatásától fogva ezen kamarában nevezetesebbek még elé nem fordúltak, már lett egy felettebb fontos resultatuma, melynek summázatja itt következik:

Minekutánna mind két résznek, tudniillik a' jóvallott új törvény' mind pártfogóinak mind ellenzőinek legjobb Oratoraik, millyenek az elsők között Lainè, Corbieres, Villele, Pasquier, Cuvier, és Deserre, a' második rendbéliek között pedig Constant, Manuel, Lafayette, Foy, és sok mások, mindent kimeritettek volna, a' mit ezen tárgynak vagy támogatására vagy ledöntésére felhordani lehetett, végezetre eljutottak Junius' 3-dikán azonpontra, hogy ezen törvényjóvallás' első Cikkelyének első szakaszát voksolás alá bocsássák. A' kérdés, mellyet meg kellett határozni, kevés szóval a' volt: Hogy az eddig fennállott válosztási mód helyett, melly szerént csak Departamentomi Collegiumok voltak, 's ezek egyenesen és egy munkával válosztották a' Követeket, oly mód állittassék-fel, hegy kétféle Válosztó Collegiumok legyenek, t. i: Departamentomiak és Kerületbéliek, oly véggel, hogy ezen utolsók csak Candidátusokat váloszszanak, 's a' Követeket ezek közül a' Departamentomi Válosztó Gyülések váloszszák-ki? — Így kívánta ezt azt Ultraroyalistákkal egygyesülve lévő Ministeri rész; az eddig való módnak fennállását pedig a' Ministeri résznek a' Liberalisokkal egygyetértő tagjai. Az elsők győzedelmeskedtek; a' Liberalisok' része csak 124-re vihette, az elsőbkek' része pedig 131-re vitte a' maga pártfogóit; melly szerént ezek 7 votumokkal mutták fellyül amazokat. — A' hátralévő Cikkelyek, mellyek még mind egygyenként fognak vitatás alá vétetni, már csak Corollariumi, következései annak, a' melly most meghatározott. — Minekutánna

)(*

minden Czikkelyek által estek a' voksoláson, azután még az egész törvény egyszerre voksolás alá bocsáttatik.

Junius' 2 - dik és 3 - dik napjain, midőn az ezen első Czikkely a' voksolás alá lejendő bocsáttatásnak időpontjához közelgetett, nagyon kimútatta a' Párisi népnek egy része, hogy micsoda indulattal legyen ezen Választási új mód eránt. Mind két napokon de kivált az utolsón nagy zsibongás uralkodott Páris' uczáin. Azok a' tolongó csoportok, mellyek a' XVI-ik Lajos' hidján és a' XV-diknek piacán, a' Bourbon palotájával, melyben a' Követek' kamarája a' maga gyűléseit tartja, szembe', gyülekeztek vala össze, mint látszott, a' Caroussel-piacz felé nyomakodtak, melyre nézve ott a' Thuilleria Udvara' és kertje rostély - kapuji 's ajtaji azonnal becsukattak, 's a' strázsák fegyvert fogván, a' Thuilleria' kertjének északi része felől lévő Rivoli nevű úczán 's a' kastélyhoz közel lévő egyéb uczákon is számos fegyveres vigyázó csoportok jártak le 's fel. Egygyiket ezen csoportok közül a' Caroussel - piaczon, a' Nantesi Vendégfogadótól nem meszsze, boszszúsággal illették 's ingerlették a' tolongók, a' melly ezért, de elébb csak a' levegőbe, tüzet adott: hanem még jobban ingereltetett, sőt a' Törvényes Oskolából egy tanuló azt mérészlette cselekedni, hogy egy katonának kezéből a' puskát kiakarta venni, ki a' tanulóra reá lövén mejjét keresztül lötte, úgy hogy, mint holtat, egy fedeles Szent-Mihály lovába tették, 's így vitték haza.

A' Londoni Timesben egy jelentés fordul elé, melly a' Bavariai Közönséges Ujság szerint Madridban az Országlószék által az ott lévő Frantzia Követtel Laval Montmorencyvel a' Frantzia Ujságlevelekre nézve közöltetett 's a' mondatik benne: Hogy ámbár Frantzia Országban a' Censú-

rát illető új törvény ismét az Országlószék vigyázása alá vette az Ujságleveleket, még is némeltyek most se' szüntek - meg Spanyol Ország ellen kevesebbé ellenséges indulattal 's a' mostani idővel meg nem egyező módon irni. A' Spanyol Országlószék ugyan megveti ezen Faktzió' Ujságírójainak a' mostani idővel meg nem egyező kicsapongásait: de azt még se' teheti, hogy ő Legkeresztyénebb Felségét ezen dologra figyelmetessé ne tegye, melynek semmi egyéb célja nem lehet, hanem, hogy a' Spanyol Országgi meghasonlásoknak és támodásoknak költése által Európa, az efféle veszedelmeket jövőendő költemények által megrettentődjön. Holott a' Frantzia Követ Ur ő Exc.ja maga látja, hogy melly nagy egyességgel nyilatkoztatta - ki magát a' Spanyol nép a' néki adatott Constitútzóra nézve, 's ehez képest önn' maga nem olvashatja felindulás nélkül a' Frantzia Ujságokban azt: hogy Spanyol Ország a' faktziós emberek' egy maroknyi csoportjának zsákmányává válván, ezeknek járma alatt nyögne 's több effélék. — A' végin ezen nyilatkoztatásának azzal a' reménsséggel táplálja magát a' Spanyol Ministerium, hogy az ilyen meghasonlásnak magvát a' vigyázatlan vagy vétkes czélzású kezek által elhinttetni, hogy keserű gyümölcsöt ne teremjenek, meg nem engedi a' Fr. Udvar."

Madridi Ujságlevelek erőssitik, hogy Don Perez - de - Castro, az új Spanyol (külső dolgokra ügyelő) Minister, ki eddig Hamburgi Követ lévén most utazott Frantzia Országon által haza felé, Párisban való tartózkodása alatt a' most Frantzia Országban Uralkodó részrehajlások' fejei közül egyiknek meghívását is el nem fogadta, 's egyiknek társaságában is meg nem jelent.

Spanyol Ország.

A' Lorencini Klúbjának az utóbb írtt heveskedés kárára vált, mert nem csak a' Ministerek ('s ezek között a' hat esztendőktől fogva Afrikában számkivetetést szenvedett Don Garcia Herberos) 's az egyéb tisztviselők 's az örző sereg, hanem még a' lakosoknak nagyobb része 's a' Szent Sebestyén Klúbjá is, a' melyben mérséklettebb gondolkodás uralkodik, kinyilatkoztatták magokat annak demagogus mesterkedései ellen; melly ötet (ezen Lorencini Klúbját) arra indította, hogy maga is által látván azt, hogy igen nagyon elragadtatni engedte magát, azt végezze, hogy minden eddig fennállott reguláztatását, rendszabásait, vizsgálás alá vegye. — A' külömbkülömb kerületek' Válosztójinak már kihirdetett laistromaikból úgy látszott, hogy a' fő városban, 's Galitziában, Valencziában, Cataloniában 's általjában vévén a' tengerpart' szomszédságában fekvő tartományokban közönségesen mindenütt Liberalisok válosztattak Válosztókká. Egy kevésse külömben látszik lenni a' dolog az Ország' belső részeire nézve, hol a' Válosztók közzé a' dolgok' régi barátjai számosan beestek, 's némelley helyeken a' Válosztó-gyűléseket két-heted, sőt három-heted részint is Papok teszik. — A' Párisi Gazette már a' Cortesi gyűlés tagjaivá válosztatott személlyek közzül is sokakat kihirdetett. Azt mondja, hogy Navarrában a' három Követeknek egyike a' Mina által elkergettetett Vice-Királynak Espeletának a' fija, második egy Magistratualis személly, harmadik Lecumberey nevü Papi-személy. Alava tartománya, a' melly csak egy Követet küld, a' tartomány Helytartóját, Zubiát, válosztotta. — Toledóban Don Romero Jósef Usurbill nevü na-

gyon gazdag, Ultra-liberalis emberre ment a' legtöbb votum, kivel, mint a' Párisi Gazette erőssíti, mindenek nagyon megvagnak elégedve.

A' Saragossai Érseket, kit az ott előfordúlt zendüléskor azon vádra elfogtak vala, hogy ő lett volna a' Iárma' gerjesztője, az Érseki palotába ugyan már vissza bocsátották, hanem ott kemény vigyázat alatt tartják; házi Papjai közzül pedig többek még most is fogságban tartanak. A' csendesség egyéb eránt az Asturiai Regementnek odavaló megérkezésével egészszen helyreállittatott.

Párisban a' Journal-des-debates így beszél a' Madridi zengésekről: „A' Lorencini Klúbjá a' Király' parancsolatjára bezárattatott. Annak három tagjai ellen, kik a' Minister Marquis Amarillas letétettetését, vagy pedig a' fejét kérték, mint közönséges csendesség-háborítók ellen, per indittatik. — A' Cortesi Deputátusoknak válosztatása, a' hol már véghez ment, nagyobbadon megvilágosodott elméjü de egyszersmind mérséklett indulatú emberekre esett. Azon 47 Követek között, kiknek kineveztetése már tudva van, 20 birtokos - vagy földes - Urak, 9 Papok, és 12 Advokátusok találtnak.“

Ujabb Ujságok.

A' Párisi zengésekről, mellyekről fennebb emlékeztünk, mai Ujságaink bővebben ezeket említik: — „Több napoktól fogva folyt az ügy, hogy azon palotát, melyben a' Követek' kamarája a' maga üléseit tartja, az ülések alatt a' nép nagy számmal körül vette 's ott sokadozott; a' mi kiváltképpen Jun. 3-dikán legnagyobb mértékben történt. Éppen mikor ez' nap' a' Képviselek széllyel oszlottak,

a' sokaságnak egy része ezt: *Éljen a' Consitútzio!* a' más része pedig ezt: *Éljen a' Király!* kiáltozván, ebből heves czivakodások támodtak, mellyeknek verekedés lett a' következése, mellyeknek végezetre a' politziai számos csoportok gátat tévén, a' nép el kezdett szélledni; azonközben több emberek megsebesedtek. — Azt a' cikkelyt a' mit feljebb a' törvényt-tanuló ifjuról felhoztunk, a' *Journal-des-debates* adta-ki. — Ujabb levelek is erőssítik, hogy több helyeken történetek efféle zibongások 's verekedések. Estvére a' *Lamb*' kávéháza' ajtaji bezáratattak, minthogy nagy pezsgés vétetett észre minden rangú és korú emberek között, 's a' *Palais-Royal* boltozatos folyasóji felé sok ember tolakodott. — A' *Gazette de France* írja, hogy Jun. 3-dikán reggel az Orvosi Oskola' épületében czédulák raggattattak-ki, mellyek által az ifjak meghivattattak, hogy délután 3 's 4 óra között a' Követek' kamarájának épületénél jelenjenek-meg azt megakadályoztatni, ne hogy az, a' mi 2-dikban történt egy Követtel (*Chauvelin*nel, kit a' Szabadság' ellenségei boszszúsággal illettek) ismét megtörténnyen.

Junius' 4-dikén oly Rendelést hirdettetett-ki a' Párisi Politziai Prefektus Gróf *Angles*, melly által a' közönséges uczákon és piaczokon, 's név szerént az *Orsay* uczán 's a' XVI-dik Lajos hidján 's a' XV-dik Lajos piaczán 's ezeknek környékeiken való özszesereglések 's néptolakodások megtiltatnak.

A' *Monitör* ekképpen szoll ugyancsak Jun. 4-dikén: „A' *Louvel*' pere' folytatásának elkezdődése, végképpen a' hónap napra (5-dikre) van meghatároztatva. A' *Pairkamara* akkor, mint *Itélőszék*, pont-

ban 10 órakor fogja a' maga tanácskozásait elkezdni. A' *Luxemburgi* palotának (melyben üléseit szokta tartani) ajtaji, 8 óra előtt, t. i. a' közönségnek, ki nem nyittatnak; a' kert pedig ezen egész pernek folyta alatt, bezárva marad.“

B é t s.

Prágából ezeket írják Jun. 10-dikén: — „Császár és Császárné ö Felségek *Theresienstadt*ba tett útjokból, ma, egészségesen vissza érkeztek. Mentekben *Weltruszban* ebédelvén, ebéd után a' szép *Chotek*-kertet szemlélték-meg. *Theresienstadt* vára nagyon szép világosításokkal inneplette az ö Felségek' odaérkezésének (Jun. 6-dikának) estvéjét. Császár ö Felsége az itt lévő örző serget, 's a' szélesen kiterjedő erősséget, annak környékeit, minden katonai intézetekkel egyetemben megnézegetni méltóztatott. — Junius' 7-dikén Szakszoniai Király ö Felsége is megérkezett a' Királynéval 's *Augusta* Princzaszszonnyal 's Gróf *Pirkenfeld*nével *Theresienstadt*ba, 's Királyi méltóságához illő közönséges pompával fogadtatott. Ezen estve ismét kivilágosítások voltak a' Kir. familia' tiszteletére, a' melly Jun. 8-dikát Császár és Császárné ö Felségekkel töltvén-el, 9-dikben *Teplitzen* által *Dresdába* vissza útozott.

* *
Bécsben e' hónap' 13-dikán esvén a' *Wieni* theátrumi nyerések' 3-dik versbéli sorsvonása, az, ily kifejezésekkel jelentetik az itt kijövő Német Ujságokban: Hogy a' 17,129 számú sorsczédula, a' melly *Köszegen* *Hegedüs* *Ferencz* *Ur* által vétetett-el, a' (*Hernhalsi*) palotát és kertet nyerte-el. A' 131,854 szám nyert 20,000, a' 150,130 szám 5000, a' 74,537 is 5000 forintokat.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Budáról irjak, hogy Fő Méltóságú Rudnay Sándor ö Herczége Magyar Ország Primása, a' Palatinus ö Cs. Fő Herczége mint a' Magyar Kir. Helytartó Tanács Elölülője' előlülése alatt ezen Fő Tanácsnak e' hónap' 6-dikán tartott ülésében, mint Királyi Helytartó Tanácsbéli Tanácsos legelőször volt jelen — a' hova ö Herczegi Méltósága ezen K. Fő Tanácsnak e' végre kineveztetett Küldöttje Elölülői Titoknok Priviczer Aloysius Ur által illő tisztelettel a' K. Fő Tanács' nevében meghivattatván 's a' hivatalt elfogadván, a' K. Helytartói épületbe méltóságához illő pompával drága készületű hintóban felment, hol az alsóbb tisztviselőknek a' grádicson két sort formáló 's tisztelkedő serege által várattatott, a' Tanács ülése' szobájának ajtajánál pedig a' Sz. István Kir. Rendje Rittere' 's a' Cancellaria' Direktori helyét-tartó K. Helytartó Tanácsbéli Tanácsos Méltóságos Rákori Boros József Ur által tisztelettel fogadtatott, 's a' Tanács' szobájába bevezettetett, ott Palatinus ö Cs. Fő Herczége, ö Herczegi Fő méltóságához alkalmatosság szerént való beszédet tartott, a' melyre ö Herczége érzékeny köszönetekkel telyes beszéddel felelt, 's helyére leült.

Pest. Nemes Pest Vármegyét az a' véletlen szerencsétlenség érte, hogy a' halál, hosszú életet érdemlő Második Alispányától Tek. Rajkai Fribeisz József Úrtól e' hónap' 9-dikén reggeli harmadfél órakor, nyolcz napokig tartott betegeskedés után, életének 42-dik esztendejében 's a' Nemes Vármegyén 22 esztendőig mindeneknek megelégedésére folytatott

szolgálati után, az élők közzül kiszollította. Holt testét Budától nem messze lévő Tinnye nevű jószágába vitték, ki örök nyugodalomra való letéttetés végett.

A' mostani Medardnapi Pesti vásár, a' Kereskedői Rend' tudósítása szerént, nagyon rossz volt; az adók nagyon sokan, a' vevők igen kevesen voltak; csak a' Dohánynak látszott kelete: de ebbe' meg az okozta a' fogyatkozást, hogy keveset hoztak volt a' vásárra.

Mi, micsoda árron ment? mutatja az itt következő laistrom:

Gyapjú. 1 Mázsa Egnyirésű minéműségéhez képest 60—75 forint Con. P. (a' többi Váltó Czédulában van feltéve). Megnemesített téli 120—140 — Nyári 85—125 — Közönséges 80—100 — Magyar Gyapjú 60—70 for.

Viasz, és Méz. 1 Mázsa Sárga Viasz 225—240 — Fejér Méz 40—45 — Sárga 35—40 — barna 28—32 — tisztatlan 30—32 for.

Dohány. 1 Mázsa Döbrei 20—35 — Szegedi 14—24 — Debreczeni 19—23 — Pétsi 15—20 for.

Zsír adék. 1 Mázsa Tehén vaj 60—65 — Zsír 30—33 — Szalonna 24—30 — Háj 34—35 — Olvasztott Fagyú 48—50 for.

Pálinka. 1 Akó Slivovicza 15—30 — Rozs Pálinka 17—19 — Törkök pálinka 20—21 for.

Borok. 1 Akó Budai ó bor veres 20—40 — ideji 12—15 — fejér ó bor 20—40 — ideji 12—16 — Mezőföldi bor 5—9 for.

Börök. 1 Pár Ökör bör 46—53 — Tehén bör 30—35 — Borjú bör 4—6 — Ló bör 14—15 — Juh bör 3—6 for.

Külömbfélék. 1 Mázsa Hamuzsir
25—32 — Széksó 24—30 — Repcze
olaj 40—43 — Lenmag olaj 42—46 —
Gubats 1 Köből 18—24 for.

J e l e n t é s.

Május' 12-dikén, a' 38-dik szám alatt költ Magyar Kurirban, olly időmérő 's helyhatározó mechanikai találmányról tettem jelentést, melly a' föld golyóbisán, valamelly helynek geographiai, mind szélességét, mind hosszúságát, mind száron, mind vizen, ellene-mondhatatlanul megmutatja.

Azon tárgyra most ezt jegyezem meg: valamely helynek szélességét, sokkal kevesebb bajjal, mint akarmely tudós Astronomus szokta, és még is a' legpontosabban megmérni így lehet; t. i. azon két nevezetes napokon, mellyeken a' nap és éj-egyenlőség (aequinoctium) vagyon: végy akarmely hosszúságú egyenes veszőt, vagy dródot, szúrd le függőleg, valamely vizarányosan, fekvő deszkába; és azon pontot, a' meddig a' drót árnyéka, a' nevezett napokon, a' nap járása szerént való, 12 órakor, ki hat megjegyezvén, botsáss azon pontra, a' leszúrt drót tető-pontjáról (vertex) egy más drótot, és mérd meg quadránsal azon szegletet, mely a' megjegyzett pontnál formálódik; a' mennyi grádust az adni fog, annyi lesz azon helynek polusa' magassága.

Az alatt, míg az említett jelentés Bétsig, és onnan a' M. Kurir érdemes Olvasóihoz lépegetett; a' föld-abroszoknak új mérések által lehető, legkönnyebb szeriről gondolkodván; ezen amazzal atyafias tárgyra tett tekintetemnek, az a' sze-

rencsés következése lett, hogy most ismét olly mérészer fel-találásáról tehetek jelentést, melybe tsupán egy oldalnak tudása lévén szükséges, a' Szegletek Sinusok 's velek minden mathematicai calculus, az Ingeieur háló szobájában maradhatnak. Ollyan könnyű szerte ez a' mérésnek, mellyel, valamelly helységnek csak két geographiai mértföldnyi, átmérőjü határát (hogy ha a' szélekre tenni szokott jeleket meglátni lehet) a' Helységben magában pontosan megmérhetni 's le rajzolhatni. A' Föld-abroszok készítésében pedig, az idő-mérő 's hely-határozó szerszám segítségével, két egymástól távol lévő pontnak meridiánusát, és grádusát eltalálván, egyszersmind azon helyeknek meridianusokat és grádusokat is, mellyek azon két pontból szemre vetethetnek, ha szinte 10 mértföldnyi távolságra lennének is, könnyen el lehet találni. Reménylem, hogy illyen mérés által, a' nap' és hold' távolságok is megbizonyosabbodhatnak; mert ha szintén a' mathematicai-calculusokban kevésbe kételkedek is, de egy képzelt három szegnek (triangulum) szintűgy képzelt parallaxisa, előttem nints minden gyanu nélkül: de reménylem azt is, hogy ezen mérészer közönségessé tette, egykor, sok jót fog plántálni, a' tudományok eránt még vad, alattabb népbe; a' midön, akarmelly gazda, kapván a' pipáját, (nem éppen azt) gazdálkodásának helyeit, időtöltésből papirosra teszi; és a' midön, a' mezőben andalgó pásztor emberek, furolyájok, vagy botjok segítségével, mezei mappákat fognak rajzolni.

Iráam Sáros Patakon Junius' 2-dikán
1820.

Nagyszeghi András.